

4. Si quis sacrae Scripturae libros integros cum omnibus suis partibus, prout illos sancta Tridentina Synodus recensuit, pro sacris et canonicis non susceperit, aut eos divinitus inspiratos esse negaverit¹; anathema sit.

III.

De fide.

1. Si quis dixerit, rationem humanam ita independentem esse, ut fides ei a Deo imperari non possit²; anathema sit.

2. Si quis dixerit, fidem divinam a naturali de Deo et rebus moralibus scientia non distingui, ac propterea ad fidem divinam non requiri, ut revelata veritas propter auctoritatem Dei revelantis credatur; anathema sit.

3. Si quis dixerit, revelationem divinam externis signis credibilem fieri non posse, ideoque sola interna cuiusque experientia aut inspiratione privata homines ad fidem moveri debere³; anathema sit.

¹ V. cap. II. comment. III. P. I. II. p. 41 sqq.

² Canon, ex capite secundo schematis de doctrina catholica receptus, in schemate reformato inter canones secundi capituli de revelatione erat (C. V. 1631d): huc transmissus est cum prima sententia capituli (cf. supra p. 81. n. 9.). — Is non recte canonem interpretaretur, qui eo primo ac directe reiici diceret errorem, rationem fidem Deo iure detrectare posse. Quum enim Patres aliqui, qui eum ita interpretabantur, emendationibus propositis id clarius efferrent (Emendationes etc. Em. 95. 96. 97. C. V. 163 e), Paderbornensis: „Animadverto,“ inquit, „errorem damnandum non eum esse, ut, si Deus revelat, ratio humana ei obsequium detrectare iure possit; sed id non obiciunt, id non impugnant illi, qui possibilitatem revelationis sive factum revelationis non concedunt. . . Error, qui hic erat excludendus, hic est, rationem humanam ita in se perfectam esse, ut ex se ipsa omnem veritatem haurire possit; ideoque Deum nullam iustam revelandi nec fidem a ratione exigendi causam habere.“ (Relatio etc. C. V. 185 b. c.) Itaque canon magis directe errorem doctrinae de revelatione oppositum reprobat, quam errorem doctrinae de fide oppositum, magisque ad secundum caput de revelatione, quam ad tertium de fide spectat.

³ Vox „debere“ in schemate Patribus proposito deerat. (Cf. C. V. 77 a.) Ne excludi videretur doctrina, posse aliquem etiam interna experientia ad fidem moveri, cui non sufficienter constet de externis divinae revelationis argumentis, in Congregatione generali propositum est, ut illa vox adderetur (Emendationes etc. Em. 105. C. V. 164 a), id quod in deputatione et in Congregatione generali approbatum est. (Ex actis etc. C. V. 1673 d. Relatio etc. C. V. 187 b; 191 a.)

Errores reiectos v. explicatos supra p. 83. n. 1. Eorum exempla afferunt theologi in adnotationibus ad schema de doctrina catholica haec: „Non obscuriorem veritatis suae sensum ultro Scriptura prae se fert, quam coloris sui res. albae ac nigrae, saporis suaves et amarae. . . Maneat ergo fixum, quos Spiritus Sanctus intus docuit, solide acquiescere in Scriptura,

4. Si quis dixerit, miracula nulla fieri posse, proindeque omnes de iis narrationes, etiam in sacra Scriptura contentas, inter fabulas vel mythos ablegandas esse; aut miracula certo cognosci nunquam posse, nec iis divinam religionis christianae originem rite probari; anathema sit.

5. Si quis dixerit, assensum fidei christianae non esse liberum, sed argumentis humanae rationis necessario produci¹; aut ad solam fidem vivam, quae per charitatem operatur, gratiam Dei necessariam esse²; anathema sit.

6. Si quis dixerit, parem esse conditionem fidelium atque eorum, qui ad fidem unice veram nondum pervenerunt, ita ut catholici iustam causam habere possint, fidem, quam sub Ecclesiae magisterio iam susceperunt, assensu suspenso in dubium vocandi, donec demonstrationem scientificam credibilitatis et veritatis fidei suae absolverint³; anathema sit.

IV.

De fide et ratione.

1. Si quis dixerit, in revelatione divina nulla vera et proprie dicta mysteria contineri, sed universa fidei dogmata posse per rationem rite excultam e naturalibus principiis intelligi et demonstrari⁴; anathema sit.

et hanc esse autopiston. . . Non argumenta, non verisimilitudines quaerimus, quibus iudicium nostrum incumbat, sed ut rei extra aestimandi aleam positae iudicium ingeniumque nostrum subiicimus.“ (Calvin. Instit. I. c. 7. n. 1. 5.) — „Cuivis probationi pro veritate et necessitate religionis christianae omnino renuntiamus; sed potius supponimus, unicuique christiano ante huiusmodi inquisitiones iam esse certum, suae pietati non aliam formam praeter hanc (christianam) congruere.“ (Schleiermacher, Doctr. fidei § 11.) — Pro illis [dicunt], qui nondum inclinantur ad religionem christianam, miracula sunt incomprehensibilia quaedam facta, sed non signa altioris virtutis. Unde praetensio Ecclesiae Romanae suam veritatem demonstrandi ex miraculis reiicienda est. „Illud, cui fides in doctrinam Scripturae ultimam innititur, est ipsa vita christiana a Deo per verbum suum excitata et secum ferens immediatam certitudinem.“ (Twisten, Praelect. dogm. I. p. 346 sqq. 393 sqq.) Multorum aliorum sententiae geminae citantur a cl. Denzinger, De cognit. relig. II. p. 305 sqq. (C. V. 528 d.)

¹ Quae de hoc loco disputata sunt, v. supra cap. I. Historia originis etc. p. 23 sq. De errore cf. supra p. 14. n. 6.

² Errores reiectos v. supra p. 85. n. 1.

³ De Hermesii doctrina hoc canone reprobata ac sensu canonis v. supra cap. II. comment. IV. p. 61 sqq.

⁴ Canone peti imprimis novatores, de quorum erroribus agat Pius IX. literis ad Archiep. Monachiensem (11. Dec. 1862) datis, animadvertit Episc. Pie, deputationis relator. (Relatio etc. C. V. 207 a.) — Aliqua, quibus Summi Pontifices iam de errore proscripto antea egerint, theologi ex actis S. Sedis ad locum respondentem schematis de doctrina catholica referunt. (C. V. 525 sqq.)

2. Si quis dixerit, disciplinas humanas ea cum libertate tractandas esse, ut earum assertiones, etsi doctrinae revelatae adversentur, tanquam verae retineri, neque ab Ecclesia proscribi possint¹; anathema sit.

3. Si quis dixerit, fieri posse, ut dogmatibus ab Ecclesia propositis, aliquando secundum progressum scientiae sensus tribuendus sit alius ab eo, quem intellexit et intelligit Ecclesia²; anathema sit.

¹ Etiam huc spectant, quae supra (p. 91. nota 1.) ad caput quartum adnotavimus. — Theologi ad locum respondentem schematis de doctrina catholica afferunt locum ex literis Pii IX. ad Archiep. Monach. (11. Dec. 1862), quo doctrina catholica errori opposita explicatur. (C. V. 535b sqq.) Addunt in fine: „Ceterum quoad rem ipsam hic error recentis aetatis non differt ab eo, qui saeculo XV. et XVI. inductus a quibusdam philosophis in Concilio Lateranensi V. damnatus est. Asserebant enim et illi philosophiam autonomam et omnino independentem a quibusvis normis ac legibus sibi extrinsecis, quemadmodum nostra aetate dicitur, „libertatem scientiae consistere in iure sequendi sine ullo impedimento solas leges scientiae, quin aliunde quovis modo limitetur vel circumscribatur.“ (Frohschammer, De libert. scient. p. 30.) Hinc etiam antiquiores illi postulabant, ut quae in philosophia secundum propriam eius methodum statuuntur, habeantur *philosophice vera*, licet ea legibus alterius ordinis, quibus theologia regitur, forte repugnent, et ideo *theologice vera* non sint. Atque huiusmodi fidei repugnantes conclusiones docebant ipsi, et impune doceri posse asserebant, non quidem velut veras etiam secundum theologiam, sed velut legitime consequentes ex principiis philosophicis. Quae quidem quoad rem ipsam nihil aliud significant, nisi quod fides catholica pro scientiis naturalibus non debeat nec possit haberi velut norma *negativa* hoc sensu, ut sententias secundum fidem falsas etiam in scientiis habere non liceat tanquam legitime deductas ex veris principiis, adeoque ut veras secundum normas genuinae scientiae. Hoc autem ipsum est, quod in schemate praesentis Constitutionis proscribitur, et quod Constitutione „Apostolici regimisi“ in Lateranensi Concilio edita iam praedamnatum reperitur. „Cum verum vero minime contradicat, omnem assertionem veritati illuminatae fidei contrariam omnino falsam esse definimus; et ut aliter dogmatizare non liceat, districtius inhibemus; omnesque huiusmodi erroris assertionibus inhaerentes velut damnatissimas haereses seminantes per omnia ut detestabiles et abominabiles haereticos et infideles catholicam fidem labefactantes vitandos et puniendos fore decernimus.“ (Conc. Coll. Hard. t. IX. p. 1719.)“ (C. V. 536 d sq.)

² Idem theologi ad locum respondentem schematis de doctrina cath. adnotant: „Huc pertinent, quae Sñus D. N. iam (in lit. 15. Iunii 1857) edixit: „maxime improbandum ac damnandum esse, quod humanae rationi et philosophiae, quae in religionis rebus non dominari sed ancillari omnino debent, magisterii ius temere attribuatur, ac propterea omnia perturbentur, quae firmissima manere debent tum de distinctione inter scientiam et fidem, tum de *perenni fidei immutabilitate*, quae una semper atque eadem est, dum *philosophia humanaeque disciplinae neque semper sibi constant, neque sunt a multiplici errorum varietate immunes*“. Sub alia adhuc crudiore forma invecum errorem designavit et condemnavit ipse Summus Pontifex in allocutione

Itaque supremi pastoralis Nostri officii debitum exequentes, omnes Christi fideles, maxime vero eos, qui praesunt vel docendi munere funguntur, per viscera Iesu Christi obtestamur, nec non eiusdem Dei et Salvatoris nostri auctoritate iubemus, ut ad hos errores a Sancta Ecclesia arcendos et eliminandos, atque purissimae fidei lucem pandendam studium et operam conferant.

Quoniam vero satis non est, haereticam pravitatem devitare, nisi ii quoque errores diligenter fugiantur, qui ad illam plus minusve accedunt; omnes officii monemus, servandi etiam Constitutiones et Decreta, quibus pravae eiusmodi opiniones, quae isthic diserte non enumerantur¹, ab hac Sancta Sede proscriptae et prohibitae sunt².

9. Iunii 1862 coram praesentibus ex toto fere orbe catholico Episcopis: „Summa praeterea impudentia asserere non dubitant“, ait Sanctus Pater, . . . „ipsam divinam revelationem esse imperfectam, et ideo subiectam continuo et indefinito progressui, qui humanae rationis progressionem respondeat.“ (C. V. 538 c. d.) — Antea notaverant: „Possunt utique et solent aliquando necessariae fieri definitiones sub nova forma in directa oppositione contra novos errores, hisque ipsis definitionibus promovetur etiam intelligentia dogmatum, quae ipsa dogmatum explicatio pertinet ad illum genuinum profectum a Patribus descriptum. Potest etiam scientia et intelligentia theologica innixa doctrinae Ecclesiae a privatis theologis suo modo promoveri. Sed nunquam potest non esse simpliciter verus intellectus et sensus dogmatum, quem Ecclesia quavis aetate sive definiendo sive praedicando proposuit vel proponit: et ideo quoad eadem dogmata intellectus et sensus *diversus* a sensu et intellectu Ecclesiae, ita ut hic iam simpliciter et absolute verus esse negetur, nunquam potest esse nisi corruptio sensus veri. Hoc autem ipsum est, quod in schemate declaratur.“

¹ Imprimis intelliguntur eae pravae opiniones, quae erroribus in Constitutione damnatis affines sunt, nec tamen bene a Concilio sine novis disceptationibus tractari poterant. Videbatur v. g. traditionalismus mitior, qui non directe damnabatur (cf. supra cap. II. comment. II. p. 36 sq.), ab Ecclesia arcendus esse. Iam id praesertim hoc monito, quod Constitutioni addebatur, obtineri, animadvertit Episc. Brixinensis in relatione de capite altero habita. (Cf. C. V. 131 b.) Porro, ut Episc. Pietaviensis in relatione de conclusione (C. V. 211 a sqq.) monet, inter disceptationes de Constitutione habitas aliae, quae non receptae erant, opiniones Patribus sese obtulerunt, ab Episcopis et S. Sede damnatae, quae a Concilio plane extirpandae esse videbantur, ne controversiae reviviscerent. Cui periculo ut occurreretur, „oecumenica Synodus, gravi (hac) monitione capitibus et canonibus postmissa, neminem ignorare posse declarat, ea omnia, quae circa huiusmodi controversias doctrinales et pravas opiniones a Sancta Sede fuerunt decreta et sancita, sollicitè et religiose servanda esse“. (Ibid. Cf. supra cap. I. Historia originis etc. p. 27 sq.)

² Est tantum monitum, gravissimum illud quidem, quo omnes etiam ea decreta servare iubentur, quibus opiniones censura notantur haeresi inferiori; eas prohibendi potestatem esse penes S. Sedem, supponitur, non

Datum Romae in publica Sessione in Vaticana Basilica solemniter celebrata anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo septuagesimo, die vigesima quarta Aprilis.

Pontificatus Nostri anno vigesimo quarto.

Ita est.

Iosephus

*Episcopus S. Hippolyti,
Secretarius Concilii Vaticani.*

definitur; neque enim Concilium, ut adnotatione (p. 91¹.) ad caput quartum vidimus, id definire voluit. — Alia, quae ad conclusionem spectant, v. supra cap. I. Historia originis etc. p. 24 sqq. 27 sqq.

PARS ALTERA.

CONSTITUTIONIS DOGMATICAE PRIMAE DE ECCLESIA CHRISTI EXPLICATIO.

CAPUT PRIMUM.

Historia originis Constitutionis primae de Ecclesia et conciliaris eius comprobationis.

CONSTITUTIONIS primae de Ecclesia tria priora capita (de apostolici Primatus in beato Petro institutione, de perpetuitate Primatus beati Petri in Romanis Pontificibus, de vi ac ratione Primatus Romani Pontificis) capite undecimo¹ et canonibus 14. 15. 16.² schematis Constitutionis de Ecclesia Christi³ continebantur.

Hoc schema a dogmatica theologorum commissione ante inchoatum Concilium elaboratum quindecim capitibus atque uno et viginti canonibus constabat⁴. Tradebatur Patribus in decima tertia Congregatione generali die 21. Ianuarii 1870 habita⁵, et in Congregatione

¹ Schema etc. C. V. 571 a sqq.   ² Ibid. C. V. 577 d.

³ C. V. 567 b sqq.

⁴ Quae eo schemate contineantur, hinc capitum inscriptionibus indicatur: 1. Ecclesiam esse corpus Christi mysticum. — 2. Christianam religionem non nisi in Ecclesia et per Ecclesiam a Christo fundatam excoli posse. — 3. Ecclesiam esse societatem veram, perfectam, spiritualem et supernaturalem. — 4. Ecclesiam esse societatem visibilem. — 5. De visibili Ecclesiae unitate. — 6. Ecclesiam esse societatem ad salutem consequendam omnino necessariam. — 7. Extra Ecclesiam salvari neminem posse. — 8. De Ecclesiae indefectibilitate. — 9. De Ecclesiae infallibilitate. — 10. De Ecclesiae potestate. — 11. De Romani Pontificis Primatu. — 12. De temporali Sanctae Sedis dominio. — 13. De concordia inter Ecclesiam et societatem civilem. — 14. De iure et usu potestatis civilis secundum Ecclesiae catholicae doctrinam. — 15. De specialibus quibusdam Ecclesiae iuribus in relatione ad societatem civilem.

⁵ Acta etc. C. V. 720 c.